

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 226/2024 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen hallituksen maahanmuuttopolitiikan kokonaisvaikutuksista

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Eemeli Peltonen /sd näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 226/2024 vp:

Aikooko hallitus valmistella eduskunnalle kokonaisarvion hallitusohjelman mukaisten maahanmuuttopolitiikan muutosten vaikutuksista työperäisen maahanmuuton veto- ja pitovoimaan ja

miten hallitus varmistaa sen, että eduskunta voi riittävällä tavalla arvioida hallituksen maahanmuuttopolitiikan vaikutuksia Suomelle?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Suomen menestys ja kansainvälinen kilpailukyky perustuvat korkeaan osaamiseen. Suomessa jo olevien työttömien työnhakijoiden työllistymisen edistämisen lisäksi tarvitaan työperusteista maahanmuuttoa Suomen talouskasvun, innovaatioiden, elinvoimaisuuden ja palveluiden turvaamiseksi. Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmassa työperusteisen maahanmuuton merkitys tunnustetaan monin tavoin. Työvoimaa pyritään valtion tukitoimin täydentämään EU:n sisämarkkinoilta sekä EU:n ulkopuolelta erityisesti valituista kumppanimaista (Intia, Vietnam, Brasilia, Filippiinit) siten, että painopisteenä ovat korkeakoulutetut henkilöt ja työntekijät työvoimapula-aloilla.

Hallituksen keskeiset toimet työperusteisen maahanmuuton osalta on koottu poikkihallinnolliseen Talent Boost -toimenpideohjelmaan 2023-2027. Ohjelman puitteissa toteutetaan mm. seuraavia kokonaisuuksia: (1) oleskelulupamenettelyiden sujuvoittaminen väärinkäytöksiä torjuen, (2) kansainvälisten osaajien Suomeen houkuttelun, asettautumisen ja jäämisen vahvistaminen, (3) kansainvälisten opiskelijoiden ja tutkijoiden Suomeen työllistymisen edistäminen, (4) kansainvälisen rekrytoinnin palvelukokonaisuuden luominen, (5) yritysten ja TKI-toiminnan kasvun ja kansainvälistymisen tukeminen kansainvälisillä osaajilla, (6) työelämän vastaanottavuuden lisääminen sekä (7) ulkomaisen työvoiman hyväksikäytön ehkäisy, johon hyväksyttiin oma toimenpideohjelmansa helmikuussa 2024.

Kaikki edellä kuvatut toimenpiteet ovat keskeisiä, jotta Suomen kilpailukyky kansainvälisten osaajien kohdemaana säilyy ja entisestään paranee. Samalla menettelyiden on oltava ajantasaisia

Suomen muuttuvassa turvallisuusympäristössä. Talent Boost -ohjelman puitteissa toteutetaan laajaa mittaripohjaista seurantaan siitä, miten Suomen veto- ja pitovoima kehittyvät, miten oleskelulupamenettelyt vastaavat tarpeisiin ja miten kansainväliset osaajat sijoittuvat Suomen työmarkkinoille. Veto- ja pitovoima koostuvat monista tekijöistä, ja pitkälti kysymys on suomalaisen yhteiskunnan nykyisten vahvuuksien kuten arjen turvallisuuden sekä työ- ja yksityiselämän mutkattoman yhdistämisen varmistamisesta myös tulevaisuudessa. Lisäksi on pystyttävä tarjoamaan yhä houkuttelevampia urapolkuja kansainvälisille osaajille ja kattavia palveluita heidän perheilleen.

Maahanmuuttopolitiikan kokonaisuus ja sen osana lainsäädäntö ovat osaltaan vaikuttavia tekijöitä siinä, kuinka todennäköisesti kansainväliset osaajat valitsevat juuri Suomen. Hallitusohjelman työperusteiseen maahanmuuttoon liittyvät lainsäädäntöhankkeet koskevat tulorajan asettamista työntekijän oleskeluluvalle (HE 68/2024 vp.) sekä luvan sitomista selvemmin työntekoon säätämällä sen työttömyysajan kestosta, jonka jälkeen lupa voidaan peruuttaa, samalla kun työntekooikeutta laajennetaan (hallituksen esitys tulossa eduskuntaan syyskaudella 2024). Näiden muutosten vaikutukset työvoiman saatavuuteen arvioidaan molemmissa hallituksen esityksissä huolellisesti.

Hallitusohjelmassa on useita sisäministeriön toimialaan kuuluvia kirjauksia, jotka eivät suoraan liity työn ja opiskelun perusteella myönnettäviin oleskelulupiin. Ne koskevat esimerkiksi oleskelulupajärjestelmää, Suomen kansalaisuuden saamista ja maastapoistamista. Muutosten tavoitteena on turvallisuuden lisääminen ja väärinkäytösten torjunta. Lähtökohtana on mm. se, että pysyvän oleskeluluvan ja kansalaisuuden edellytyksenä on onnistunut kotoutuminen ja riittävä kielitaito. Sisäministeriö on jo antanut eduskunnalle esityksiä hallitusohjelman pikaiseksi toteuttamiseksi. Valmistelussa on vielä useita muutosehdotuksia, jotka on tarkoitus antaa eduskunnalle tämän ja seuraavan vuoden kuluessa. Esitysten lausuntoaikojen asianmukaisuutta ja yksittäisten esitysten vaikutuksista muodostuvaa kokonaisuutta seurataan sisäministeriössä järjestelmällisesti ja se on myös aloittanut siirtymisen Lausuntopalvelu.fi:n käyttämiseen, mikä osaltaan tehostaa lausuntomenettelyä. Työ- ja elinkeinoministeriössä palvelua jo vakiintuneesti käytetään.

Hallituksen yleisenä tavoitteena on uudistaa ulkomaalaislakia vaiheittain. Esitysten vaikutuksia arvioidaan kussakin esityksessä siinä esitettävien muutosten osalta ja esitysten kokonaisvaikutusten arvio täsmentyy esitys kerrallaan. Myöhemmin annettavissa esityksissä otetaan huomioon esitettävien muutosten vaikutusten lisäksi yhteisvaikutus aiemmin annettujen esitysten kanssa. Siltä osin kuin lainsäädäntömuutoksilla on vaikutuksia työperusteiseen maahanmuuttoon ja työvoiman saatavuuteen, myös työ- ja elinkeinoministeriö osallistuu vaikutusarviointien tekemiseen. Täysin tyhjentävää kokonaisarviota vaikutuksista on kuitenkin vaikea laatia veto- ja pitovoiman koostuessa niin monenlaisista tekijöistä. Osana vaikutusarviointia seurataan myös politiikan ja toimintatapojen kehitystä Suomen verrokkimaissa.

Helsingissä 14.6.2024

Työministeri Arto Satonen

VN/17206/2024-TEM-2

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: